

avtonomičnega stališča tedaj niso imeli pomislekov, bi jih tudi sedaj ne smeli, da se količkaj dosledni.

Ko se govori o avtonomističnih načelih, se pa moramo vprašati, kaj je pa dosedaj klub storil za avtonomistično načelo pod Taaffejevo vlado. Pač jako malo, k večjemu da je nekoč glasoval pod pretvezo avtonomističnih načel proti temu, da bi se jezikovno vprašanje vredilo v državnem zboru. In tudi sedaj ne pričakujemo, da bi klub se postavil na kako posebno avtonomistično stališče in z narodnega stališča tega ne želimo.

Češki listi pišejo sicer, da naj bi konservativci sedaj se potegnili, da se deželni zborom zopet vrne pravica voliti poslance v državni zbor. Mi tega ne verjamemo, da bi po tem hrepenel Hohenwartov klub. Sicer bi pa Slovenci morali takemu preustroju volilne pravice odločno ugovarjati. S tem bi za zmiraj zaprli pot koroškimi in štajarskimi Slovencem v državni zbor. Naši štajarski sosedeje bi potem ne imeli nobenega zastopnika na Dunaju. Mi mislimo, da bi bili naši slovenski poslanci v klubu odločno oporekali, ko bi se kaj tacega nameravalo. Čudimo se pa sploh, da so naši slovenski poslanci glasovali za resolucijo v kateri se posebno naglašajo avtonomistična načela.

Kdor količkaj pozna naše domače razmere, ve da deželna avtonomija bi nas privedla le v pogubo. Zaradi tega bila bi dolžnost naših državnih poslancev, da se povsod upirajo tej deželni avtonomiji.

Z narodnega stališča pa tudi ni umestno, da se upirajo volilni reformi, ker temu se pač oporekati ne ne da, da bi Slovenci z volilno reformo več mandatov pridobili. Že strah levičarjev bi moral naše poslance nagibati, da se odločno potegnejo za vladno predlogo. Mi pač nimamo nobenega povoda varovati te nemške posesti, ki je sedaj v nevarnosti po občni volilni pravici.

Tri velike stranke ravno razširjenju volilne pravice ne ugovarjajo, ali vsaka gleda, da se razširjenje zgodi tako, da bi njej ne škodovalo. Hohenwartov klub neče slišati o nobenem razširjenju pasivne volilne pravice in govori le o aktivni. Nam se dozdeva taka pot najslabša. Delavcem bode zaprta pot v parlament, da bi povedali svoje težnje. Res si utegnejo nekateri sedanji poslanci s tem obvarovati svoje sedeže, ali na drugi strani pa pride v parlament mnogo socijalističnih agitatorjev ne iz delavskega stanu, ki bodo vsako delovanje le ovirali in tudi kaci pаметnih socijalnih reform ne bodo pospeševali, temveč le hujskali. Razširjenje aktivne pravice bode najboljše za nekatere židovske advokate, ko se postavijo na socijalistično stališče.

Levičarji so v tem oziru že bolj praktični. Dati hočejo delavcem posebno kurijo in jim dovoliti 50 poslancev, S tem si levičarji pač obvarovali vse dosedanje mandate. Državni zbor pa dobi socijalno stranko, ki se bode v verskih in narodnih vprašanjih dala porabiti proti konservativcem. S tem se delavci popolnoma odločijo od drugih stanov in tako onemogoči vsako sporazumljenje z drugimi stanovi in vsaka socijalna reforma, katera bi uga-

jala vsem stanovom. V parlament bi se zanesel hud boj med zastopniki raznih stanov in iz tega boja bi skušala le židovsko-liberalna stranka izvleči največ koristi. Po vladnem nasvetu bi pa v zbor prišli poleg zastopnikov srednjih stanov tudi zmerni zastopniki delavcev, in bi se po vzajemnem postopanju dali doseči v socijalnem oziru lepi vspehi, po receptu Hohenwartovega kluba se bi mej delavce zasejala največja nevolja, ker se bi naredili za državljane druge vrste, levičarji bi pa poostrili nasprotje mej raznimi stanovi. Za to mi obžalujemo, da imajo narodni zastopniki tako malo smisla za dobre vladne namene,

Poročilo poslanca Vilj. Pfeiferja na shodu volilcev v Gradacu.

Državni in deželni poslanec g. Vilj. Pfeifer je sklical shod svojih volilcev pred nekoliko časom v Gradac. Vkljub zelo neugodnemu vremenu zbralo se je nad sto veljavni mož na shodu.

V glavnih potezah je govoril gosp. poslanec nekako tako-le:

„Poudarjal sem na novomeškem shodu med drugimi tri nadloge, ki nas hudo tarejo: vnanjo konkurencijo, državne dolgove, pretežko breme oboroževanja.

Gledé prve točke govoril sem kot zastopnik vinorodnih pokrajin posebno o nesrečni trgovinski pogodbi z laškimi kraljestvom, o oni pogodbi, ki dopušča, da se vvozna carina za jako ceno laško vino znižuje od 20 gld. na 3 gld. 75 kr. (100 kil ali 100 litrov).

Vsaka stvar se dá razsojati različno, in tako se je sodilo o tej pogodbi tudi pri nas različno, smemo pa trditi, da so pohvalni glasovi ostali osamljeni vsaj po vinogradnih deželah.

In jaz sem še vedno globoko prepričan, da ona pogodba znižane carine ni in ne more biti dobra, ker ni dvojbe, da vpliva na ceno naših avstrijskih vin in tako tudi na obnovitev naših uničenih vinogradov.

Marsikateri se ne bo tako hitro odločil obnoviti uničeni vinograd, potrositi za en oral novega nasada 800—1000 gld., ko ne zná, če bo spečati zamogel novo pridelano vino po primerni ceni.

Le vprašajte vinogradnike vinorodnih dežel, posebno iz Istre, Dalmacije, Tirolske, kaj pomeni zánje znižana carina? Kdor je prej prodal liter vina po 18—20 kr., ga sedaj komaj po 12 kr., med tem, ko je v Dalmaciji mnogo zalog vina, ki se spečati ne dá.

Gotovo se potoči vsaj toliko manj domačega vina, kolikor se tujega vvaža; naš dragi denar pa gre za tuje vino v tuje kraje.

Če se domači izdelki umikajo ptujim, se težko zopet vdomačijo, kar opazujemo na svojo žalost pri obleki, ki se je na pr. v kočevskem, krškem okraju še pred nekoliko desetletji izdelovala iz trpežnega domačega platna, sedaj pa iz slabjšega štacunskega (tovarniškega) blaga, — težko, da doživimo, da se zopet vdomači lepa narodna

nošnja, ravno tako se je bati, da ne pridobi zopet prejšnje veljave naše vino; je li to Vam koristno, boste sami lahko razsodili.

Tolaži nas vsaj to, da je navedena pogodba sklenjena na 12 let, — ki bodo preminula, kakor nekdanj 7 let lakote in hudega pomanjkanja v Egiptu (po zgodbah sv. pisma).

Glede vedno rastočih državnih dolgov sem poudarjal, da je treba omejiti to silno zadolževanje in misliti na odplačila, da ne bodo vsakoletne ogromne obresti požirale velik del naših državnih dohodkov.

(Govornik tu obširno po številkah primerja direktne davke, koleke in pristojbine, katerih skupna svota (po preudarku leta 1892) približno doseže vsakoletne obresti v okroglem znesku 165 milijonov goldinarjev; omenja, koliko obrestij roma vsako leto izvan cesarstva, poudarja, kako bi se dali zmanjšati državni dolgovi itd.)

Zatorej sem tudi izrazil svoje pomisleke proti vpeljavi zlate denarne vrednosti, zlasti zato, ker za tako vravnavo nimamo zlata, ga treba kupiti in zadolžiti se zopet, s tem pa pomnožiti vsakoletne obresti.

Pa tudi drugi važni pomislek me je vodil — vsi vémo, da je moral za blaga, ki se uvažajo k nam čez mejo, n. pr. iz Švice, Francoskega itd., prijemnik, oziroma tisti, ki je rabil blago, plačevati carino v zlatu; ali taki prejemniki so bili večidel trgovci in bogati ljudje, sedaj pa po vpeljavi zlate denarne vrednosti, zaradi katere se je trebalo zadolžiti, pade to breme vsled zadolževanja in njega posledice obrestovanja na vse davkoplačevalce, tako, da sedaj ne trpi samo bogatin, mar trpi veliko več siromašni davkoplačevalec, kateremu je težje plačevati krajcar, kakor bogatinu goldinar.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

Državni zbor je rešil v prvem branji predlogo o izjemnem stanju na Češkem in izvolil odsek 24 članov, kateremu je izročil vladni naredbi v pretres. V odsek so izvoljeni največ nasprotniki izjemnega stanja. Levičarji so nalašč izbrali za ta odsek iz svojega kluba osem nasprotnikov izjemnih naredeb. — Minoli petek je državni zbor odobril, kar je vlada storila za prebivalce poškodovane po elementarnih nezgodah in nekaj ukrenil v tem oziru zlasti glede ujim na Češkem. V ponedeljek se je pa začelo posvetovanje o volilni reformi. To posvetovanje še sedaj ni končano, kar je poleg vladne predloge sestavilo še petindvajset drugih predlogov. Naši slovenski poslanci so predlagali, da se nekoliko spremeni volilni red za Koroško, pomnoži število poslancev dolenještajerskih kmetskih občin za dva in ljubljanski trgovinski zbornici dovoli poseben poslanec. Grof Taaffe je prvi dan izjavil, da se vlada trdno drži načela, da se mora dati volilna pravica vsem, ki spolnjujejo državljanske dolžnosti. Sicer je pa vlada pripravljena se pogajati s strankami in se nadeja, da se doseže kako sporazumljenje. Odločno je oporekal, da bi vlada svojo predlogo bila predložila vsled kakega vnanjega pritiska. Plener je zagovarjal predlog o osnovi delavskih zbornic pa ne s posebnim vspehom. Videlo se mu je, da sam ni prav jasen o vsej stvari. Bärnreither je vtemeljeval predlog, da se osnuje posebno de-

lavška kurija, ki naj bi volila 20 poslancev. Tudi on ni posebno dobro podpiral svojega nasveta in je le bolj pobijal vladno predlogo. Slavik in Pernerstorfer sta pa jako dobro zagovarjala občno in jednako volilno pravico. Poslednji se z vladno predlogo ne strinja, ali vendar je naglašal, da grof Taaffe dalje vidi, kakor vse velike stranke.

Levičarji in volilna reforma. — Levičarji so vsi zbegani in le pomišljajo, kako bi se izognili nevarnosti, ki jim preti od razširjenja volilne pravice. Reči pa moramo, da precej umno postopajo. Bärnreitherjev predlog je ž njih stališča jako pameten in tudi ima nekaj upanja, da nekoliko spremenjen zakon postane. 20 mandatov dati delavcem je sicer premalo, ali dr. Menger v „N. Fr. Pr.“ priporoča, da se dovoli 50 mandatov delavski kuriji, to je pa že nekaj. Socijalistični vodje bi utegnili s tem biti precej zadovoljni. Delavcem bi s temi 50 mandati pač ne bilo dosti pomagano, ker bi se sicer razmerje v zbornici poslancev dosti ne premenilo, ali njih vodje bi dobili mandate in to še brez posebnega boja. Zanje osebno so torej levičarski nasveti dosti ugodnejši, nego vladna predloga. Tudi v zbornici poslancev bi taki levičarski predlogi utegnili dobiti prijateljev, ker bi se ž njimi odvrnila nevarnost, ki preti mandatom mnogih poslancev od razširjenja volilne pravice. Če konservativni in poljski poslanci se ne postavijo na kako višje stališče, temveč bodo vso stvar le ogledovali s svojega sebičnega stališča, je lahko mogoče, da levica doseže svoje namene. To je tem prej mogoče, ker se ne ve, če vlada naposled ž njo ne potegne, če bode videla da konservativci in Poljaki iz strahu za svoje mandate ne morejo dovoliti, da bi se razširila volilna pravica v že obstoječih kurijah. Grof Taaffe bi z levičarji tudi dosegel, da bi volili tisti, ki spolnjujejo državljanske dolžnosti, ker levica bi se že dala pregovoriti, da vzame v delavsko kurijo še druge delavce, ne le zavarovanih pri bolniških blagajnicah. Za slovansko in konservativno stvar bi bila taka volilna reforma najslabša. Mandata bi Slovenci in konservativci nobenega ne pridobili, pač bi pa v zbor prišlo petdeset socialistov, ki bi ne marali slišati o narodnem vprašanju in bili nasprotni verski šoli. Po vladni predlogi bi se pa število slovanskih in konservativnih poslancev pomnožilo, socialisti, ki bi prišli v zbor, bi tudi bili zmernejši, ker bi ne bili voljeni od samih delavcev. Vidno je torej, da je v interesu slovanske in konservativne strani, da se sprejme vladna predloga brez velicnih sprememb. Škoda pač ne bode nobena, če kak sedanjih poslancev ne pride v zbor, da se le število nasprotnikov slovanstva in vere ne pomnoži.

Rusija in Francija. — Ruski gosti došli iz Toulona v Pariz bili so ondi najsijajnejše vsprejeti. Poroča se, da se je k vsprejemu sešlo do 700.000 ljudi iz raznih krajev Francije. Navdušenje mej ljudstvom bilo je velikansko. Na čast gostom priredili so Parižani vsake vrste zabave, koncerte, plese, bankete, bakljade, mirozove itd. Pri banketih bili so navdušeni govori, poudarjajoči solidarnost Rusov in Francozov. Značilno za slavnosti je, da se tudi narod istih udeležuje i to z navdušenjem, kar znači, da prijateljstvo Francozov do Rusov ni prisiljeno. Slavnosti udeležili so se in Ruse vsprejeli vsi Francozi, ne torej le kaka stranka, kajti bili so prisotni poleg prvih državnikov, tudi nižji slojevi ljudstva. Vez mej Rusijo in Francijo, utrjena po teh prisrčnih slavnostih utegne biti vsekako trdna. Konec pariških slavnostij je bila velika predstava v operi, edna najkrasnejih slavnostnih toček. Iz Pariza so šli ruski gostje v Lyon in od tam gredó v Marzejl od koder se podado zopet v Toulon in potem zapuste Francijo. Tudi v Marzejlu se delajo velikanske priprave za vsprejem. Najlepši od vseh slavnostij je pa to, da se je vse dosedaj še završilo brez najmanjšega izzivanja te ali one velevlasti najmanj pa trozveze, kar jasno priča, da je rusko-francoski zvezi v resnici ležeče na ohranjenji miru.

Srbija. — Čita se mnogo zadnji čas o vnanji politiki

Sicer so pa še v nekem drugem oziru razmere v Angliji vse drugačne nego pri nas. V Angliji ni občne vojaške dolžnosti, vojaki so le plačani prostovoljci. Tisti Anglež, kateri davka ne plačuje, nima do države skoro nobene dolžnosti in torej ne more zahtevati tacihih pravic nego pri nas, ko vsakdo, če že ni ravno slep, popolnoma gluhi ali pohabljen, more priti v položaj, da bode moral iti braniti domovino.

Po naših mislih bi bila srednjim stanovom razširjena volilna pravica po Taaffejevi sistemi le v korist. Sedaj je zlasti v nekaterih srednjih stanovih neko mlačnost za vse javne zadeve. To kažejo slabe udeležitve pri volitvah. Taka mlačnost za javno življenje ovira, da se razne naprave, ki so se ukrenile v povzdigo ljudskega blagostanja, ne morejo prav oživeti. Tako se čuje, da obrtne zadruge spe in tudi se je bati, da z novimi kmetijskimi zadrugami ne bode dosti boljše. Tako ostanejo naprave, ki bi lahko ljudstvu mnogo koristile le breme davkoplačevalcem.

Ko bodo pa delavci nastopili v političnem življenju, posebno če jih ne porinejo v posebno kurijo, se bodo pa srednji stanovi tudi hitro vzbudili in se jeli zanimati za javno življenje. To bi poživilo vse javne naprave.

Omenili smo, da mi sodimo, da so gospodje, ki so Taaffeju nasprotovali, proti vsaki širši volilni pravici, če tudi sedaj trdijo, da so za razširjenje volilne pravice. Jezi jih pač, da grof Taaffe poprej ni vprašal načelnikov velikih klubov. Ko bi jih bil vprašal, bi gotovo bili napeli vse sile, da bi se volilna reforma zbornici ne bila predložila. Tako je pa stvar prišla v tek in ne bode se več dala ustaviti. To vedo pač tudi vodje vseh strank, zato se pa tudi od vseh strank naglaša, da bode treba razširiti volilno pravico.

Iz tega sicer sedaj ni prav jasno, kako se naj to zgodi. Težko ni bilo ravno podreti Taaffejevo delo, ali težko bode gospodom, ko bodo morali od negativnega preiti k pozitivnemu delu. Začeli se bodo še hudi boji in več kriz še znamo doživeti, predno bode kaj vspeha. Še večkrat bomo imeli priliko se pečati z volilno reformo, ker iz vsega sedanjega zamotanega položaja je le to jasno, da je pač mogoče odstraniti vlado, ki je sprožila kamen volilne reforme, da pa ne bode nobena dovolj močna, da bi ga ustavila.

Poročilo poslanca Vilj. Pfeiferja na shodu volilcev v Gradacu.

(Dalje.)

Poudarjati treba pa še to, da se namen vravnave, žalibog, ni, in kakor kaže, tudi kmalu ne bo dosegel; namen ravno te uravnave je bil ta, da po tej vravnavi zgine takoimenovano ažijo, in sedaj vidimo, da se to ni zgodilo, ker imamo danes 5%.

Ali tega ažija morebiti še ni konec, vsled tega, ker je cena (vrednost) srebru v novejšem času padla na nečuden način, nameravajo nekatere države, kjer so imele sedaj srebrno ali tako imenovano mešano valuto, tudi vpe-

ljati zlato denarno vrednost; potreba (povpraševanje) po zlatu bode torej postala tako velika, da množina zlata ne bo mogla zadostiti potrebi, in vsled tega se bo podražilo zlato v taki meri, da se to dandanes še proračunati ne dá, in tudi ne, če bo zadostovalo posojilo okroglih 183 mil. gold. v zlatu, katerega sme najeti vlada vsled državnega zakona z dne 2. avgusta 1892.

Tedaj sem v državnem zboru protivil se temu novemu bremenu kot nasprotnik vednega zadolževanja, ravno tako tudi, kakor znižani carini na uvoz laškega vina kot poslanec vinorodnih pokrajin, — smel sem to storiti, ker me naš klub v teh slučajih ni vezal tako, da sem lahko tudi prosto proti govoril in proti glasoval, kakor spričujejo zapisniki državnega zbora.

Ravno tako sem svaril v letošnjem zasedanji delegacije pred rastočim vojnim bremenom, in nikdo me ne more kriviti, če je moj glas ostal glas vpijočega v puščavi.

Nadejam se pa, da pride čas, ko bodo tudi države prepričane, kakor smo mi že danes, da tolikega bremena več prenašati ne moremo.

Vsaj znate, da imamo veliko svojih nujnih potreb, za katere bomo izdati morali veliko denarja. Morali bomo preskrbeti kraškimi krajem dobre pitne vode, tako, da bode doprinašala država večji del troškov, manjši del pa dežela in udeleženci, nadaljevati se mora dolenska železnica, da bode v zvezi s hrvatskimi železnicami in tako postala važni del svetovne železnice, potem bode tudi Belakrajina oživljena, njeni pridelki bodo se lahko spečevali in blagostanje tega, žalibog, zapuščenega kraja bode rastlo; rastla bode vrednost zemlje in torej tudi sredstva za obnovitev vinogradov uničenih po trtni uši, in daj Bog, naši otroci dočakajo srečnejših časov kakor jih imamo mi.

Seveda bi morali dobivati več podpore od vlade, bodisi v denarjih ali ameriškanskih trtah, ter doseči večje olajšave za nove trtne nasade, n. pr. da se razširi sedanja desetletna prostost zemljišnega davka za nove nasade, zlasti v slučaju poškodovanja po toči ali po drugi nezgodi; vrediti bi se morali tudi odnošaji, v katerih je n. pr. uživalec cerkvenega vinograda, kakor župnik, duh. pomočnik ali cerkev, dalje tisti oče ali mati, ki sta si izgovorila užitek kakšnega vinograda, pa ga sedaj iz lastnih sredstev ponoviti ne moreta.

Kot ud dotičnega vinorejskega odseka v državnem zboru si bodem prizadeval v tem smislu ter stavil primerne predloge, in želim, da bi me drugi tovarši krepko podpirali.

Ne tajim, da bo za rešitev tega vprašanja treba mnogo navora, saj veste, koliko je trebalo govoriti, da se je sklenila postava, po kateri se mora odpisati zemljišni davek od vinograda poškodovanega po trtni uši ravno tako, kakor se odpisuje davek po ognju, toči in povodnji.

(Govornik tu omenja, da prej po postavi z dne 6. junija 1888. l. je to bilo dano vladi na dobro voljo, — smela je odpisati davek, če je hotela; — sedaj pa vsled

zakona 3. oktobra 1891 mora; dalje poudarja zakon glede brezobrestnih posojil v ta namen, da se vinogradi po trtni uši uničeni zopet ponové itd.)

Že ta na videz malenkostna vprašanja, ki se tičejo le vinorodnih dežel, delala so mnogo preglavice prej, ko se je vlada pustila omehčati.

Še težavnejša bo omejitev proste ženitve in prenarredba domovinske pravice, če prideta na dnevni red ti dve vprašanji.

Vsak razumnik bi moral želeti, da se omeji prosta ženitev, ki je jeden glavnih vzrokov rastoči revščini in nerazmerni množitvi ljudstva, ko sredstva za življenje ne rastejo v tej meri, ker jeden oral posestva — kakor sem tudi na novomeškem shodu omenil — ostaje vedno jednako velik, a ljudij mora prirediti vedno več.

(Konec sledi.)

Politični pregled.

Državni zbor. — Minoli teden se je državni zbor pečal jedino z volilno reformo. Preobširno bi bilo navajati vse posamčne govore. Najpomembnejši je bil govor dr. Hohenwarta. Nekateri časopisi niso mogli dovolj prehvaliti tega govora. Mi smo ga čitali, ali nismo nič posebnega našli v njem. Da bi bilo razširjenje volilne pravice državi in pa srednjim stanovom nevarno, to so premleli poprej že mnogi liberalni in konservativni listi. Sicer pa grof Hohenwart tudi ni nič dokazal svoje trditve. To da je navajal, da se povsod neomikani stanovi dajo ujeti v mreže socijalnih demokratov, to je k večjemu neko neosnovano očitjanje neomikanosti kmetskemu prebivalstvu, na katero so se ozirale te besede. Opravičenje „Vaterlandovo“, da je Hohenwart mislil le najnižje sloje prebivalstva, stvari ne premeni, ko vender mej temi in večino drugih slojev glede omike ni razlike, ker so vsi pohajali isto šolo. Novo je le to, da je grof Hohenwart izpovedal, da bi v gotovih slučajih desničarji in levičarji tako vzajemno postopali. S tem, da je dal razumeti, da bi se iz levičarjev in desničarjev dala sestaviti večina, je pa grof spodkopal stališče grofu Taaffeju, ker je združil tri velike stranke proti vladi. Grof Stadnicki se je pa odlikoval s tem, da je naravnost žalil tiste, ki so kri prelivali za cesarja in državo in so za hrabrost dobili kako odlikovanje. Hudoval se je nad tem, da bi hodili volit bivši vojaki pod vodstvom kakega z vojaško svetinjo odlikovanega korporala, in bi ti ljudje začeli misliti, da so tudi sinovi samoupravnega naroda. S tem je ta poljski grof pokazal, kako čuden je avstrijski patriotizem tistih krogov, katerim pripada on.

Kriza, ker so se zjedini konservativci, liberalci in Poljaki proti grofu Taaffeju je ministerstvo moralo dati svojo ostavko v soboto cesarju, ko je prišel na Dunaj. Cesar je potem vsprejel načelnike Hohenwartovega, levičarskega in poljskega kluba, predsednika in oba podpredsednika zbornice poslancev in se z njimi posvetoval o sestavi nove vlade. Kdo bode novi ministerski predsednik, se še ne ve. Imenujejo se razna imena. Ko bi v Avstriji imeli ustavno državo, bi moral biti grot Hohenwart, ki se je s svojim govorom postavil nekako na čelo strank, in omajal stališče vladi. Grof Hohenwart se pa brani, ker mu je predsedništvo najvišjega računišča, ki je gotovo in mirnejše, ljubše, nego pa ministersko predsedništvo v sedanjem težavnem položaju. Tudi grof ve, da bi ga levičarji dolgo ne podpirali. Sedaj mu pojo seveda levičarji slavo, ker je zanje šel po kostanj v ogenj, ali dolgo bi to ne bilo. Tudi Windischgrätz in gališki namestnik grof Badeni sta se imenovala za ministersko predsedstvo, ali prvi

baje ni prav zdrav, proti poslednjemu so pa pomislili iz ozirov na vnanjo politiko, ker je Poljak. Sedaj se pa misli največ na grofa Thuna. — Zborovanje državnega zbora se je v nedeljo odložilo za tako dolgo, da se reši ministerska kriza, ki se bode pa morda dolgo časa vlekla, ker cesar se je zopet odpeljal v Budimpešto, od koder se baje še le čez jeden teden povrne.

Srbija in Avstrija. — Nemški listi so prinesli vest, da je ruski poslanik v Belemgradu opominjal srbsko vlado, da naj ne tira politike Avstriji nasprotne. Radikalni stranki, ki vlada sedaj na Srbskem, podtikujejo namreč razni krogi, da tira Avstro-Ogrski neprijazno politiko. Glasilo radikalne stranke „Odjek“ dementuje odločno to trditev. — Ministerski predsednik Dokič, biva zadnji čas zopet v Opatiji, kjer se zdravi. O okrevanji njegovem ni dosti upanja.

Bolgarija. — Narodno sobranje je pričelo po nagovoru kneževem minolo soboto svoje zasedanje. — Vest, da so nastala mej ministerskim predsednikom Stambulovom in knezom Ferdinandom občutna nasprotja, potrjuje se vedno bolj. O tem nasprotstvu vedo že prav mnogo povedati tudi bolgarski listi. V vsem je videti, da se Stambulov vender le ne bode več dolgo vzdržal.

Španija v Afriki. — Iz prepira nastalega mej Španjci stanujočimi v Melili in sosednimi Maročani prišlo je do resnega boja. Maročani so se dobro preskrbeli z vsem ter oblegali Melilo, španjska vlada pa je v varstvo svojih podanikov poslala več vojakov v Melilo. Te dni bil je že resen boj mej obema, v katerem boji je po došli poročilih palo že do 70 Španjcev in bilo ranjenih do 120. V vsem položaj Španjcev ni nič kaj povoljen. Španija je v denarni zadregi in ima doma obilo posla z anarhisti, ji je torej težko misliti na Afriko.

Rusi na Francoskem. — Toulonske slavnosti so minole. Rusi so se povrnivši iz Pariza, obiskali Lyon in na to Marziljo, od koder so se podali nazaj v Toulon in v soboto odpluli in zapustili francosko zemljo. Francoski narod tekmoval je povsod, da sprejme ruske goste. Najsijajnejše bile so pač končne slavnosti v Toulonu. V Toulon prišel je republikanski predsednik Carnot, da prisustuje krstu nove vojne ladije in obišče ruskega admirala Avelana na admiralski oklopnici. Na obedu pri mestnem prefektu napil je Carnot carju in carici, prijateljstvu obeh velikih narodov, Francozov in Rusov, ter svetovnemu miru, ki je posledica tega prijateljstva. Carnot je dobil malo pred svojim odhodom telegram ruskega carja, v katerem se mu ta ginjen zahvaljuje za prisrčni in sijajen vsprejem ruskih častnikov. Ta prepričevalni dokaz iskrenih simpatij mej obema narodoma bo vezi, držeče obe državi, pomnožil in utrdil ter pripomogel ohraniti mir, ki je smoter vsemu delovanju in neugasna želja obeh držav. Mir torej hoteli so si Rusi in Francozi ojačiti s temi slavnostmi in ne demonstrirati proti trojni zvezi; da je temu tako, potrjujejo najbolj carjeve besede do Carnota. — Značilno za vse slavnosti je tudi to, da se je istih udeležila tudi francoska katoliška duhovščina in nadškof pariški zaukazal je peti po vseh cerkvah zahvalno pesem za razkolnega ruskega carja in za razkolni ruski narod. Toulonski škof pa je napram admiralu Avelanu rekel: Sporočite carju, da ste videli, ko je Francija molila zanj in za njegov narod.

Obrtnija.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

(Dalje.)

Pri tako mnogobrojnih predmetih, kakor so na razstavi v Čikagu, se je težko pri opisovanji držati kakega pravega reda. Tudi če desetkrat ogleduješ kak oddelek,

razširjenju težko izogniti mogli, posebno ker Madjari hočejo pred svetom veljati za liberalen narod. Gotovo je torej, da so Madjari porabili ves svoj vpliv, da še ustavijo volilno reformo v začetku. Mej ogerskimi in našimi liberalci, mej ogerskimi in avstrijskimi veleposestniki je pa toliko vezi, da so Madjari lahko uveljavili ta svoj vpliv, ne da bi bili zato izvedeli širji sloji prebivalstva.

Pa še neki drugi uzrok je pomagal, da je sedanja vlada pala. Proti njej so porabili svoj vpliv veliki kapitalisti. Tem gospodom ni bil zlasti po volji finančni minister Steinbach. To se je videlo iz vseh liberalnih glasil ob času krize. Izdala se je bila v nekih krogih parola, da vsekako mora iti Steinbach. Ta mož pri vrejenji valute ni nikakor postopal prav po volji levičarjev. Posebno jih je to dražilo, da je zlato polagoma nakupaval in tako ni dal priložnosti, da bi židje ob kakem trenutju mogli poskočiti s ceno. Iz kapitalističnih krogov se je večkrat slišala nevolja, da finančni minister ne določi obroka, kdaj da začne država izplačevanja v gotovini. Bogati bankirji bi bili radi tak obrok, da bi potem ob določenem času lahko pritiskali in si tako bogat dobiček spravili v žepe. Vse je kazalo, da se vrejenje valute izvrši po potu, ki ne bode preveč pretresla naših financ. Mi ne spadamo mej tiste, ki so proti zlati veljavi, ker vemo, da bi s srebrno veljavo bili prišli prej ali slej v največje zadrege in do velicega gospodarskega poloma, kakor so Zjedinjene države. Če se povsod začenja računati z zlatom, bi se tudi v Avstriji temu ne bili mogli izogniti. Gledati je le bilo treba, da po najugodnejši poti pridemo do zlate veljave in to je hotel Steinbach. Bojimo se, da bode njegov naslednik nastopil drugo pot in to pot, ki se bode prej ali slej hudo čutila v žepih davkoplačevalcev. Bodi kdor koli novi finančni minister, nikakor ne bode mogel hoditi po Steinbachovi poti, ker bode bolj odvisen od levice, katera mu je tako rekoč pripomogla na ministerski sedež.

Pa tudi davčna reforma najbrž pade v vodo. Ta davčna reforma je imela namen bolj obremeniti bogatine in razbremeniti srednje in nižje stanove. Zato je pa bodla židovske kapitaliste in levičarji bodo, kot zastopniki velikega kapitalizma, pač najprej porabili priliko, da spravijo z dnevnega reda to davčno reformo in pomagali bodo jim pošteno veleposestniki. Iz povedanega je pač razvidno, da bodo srednji stanovi pač imeli malo povoda biti hvaležni tistim, ki so s pretvezo, da varujejo interese srednjih stanov, izpodkopali tla grofu Taaffeju, ker so to storili jedino v interesu bogatinov. Ti bodo imeli dobiček, srednji stanovi pa velika bremena.

Iz povedanega je razvidno, da je Taaffejevo ministerstvo palo največ zaradi tega, ker židovski bankirji in sploh kapitalisti niso bili z njim zadovoljni. Glavni namen volilni reformi je tudi le bil pomanjšati vpliv bogatinov, to je nekako emancipovati se od njih s tem, da se razbije sedanja levica. Nekateri kratkovidni, mej drugim tudi konservativni politiki, imajoči le svoje ožje strankarske koristi pred seboj, so ta dober namen preprečili. Neko-

liko je kriva tudi vlada sama. Preveč je zaupala v svojo moč in srečo. Predno je prišla s tako predlogo, bi bila morala si pripraviti, zbrati okrog sebe vse elemente, kateri bi jo utegnili podpirati, pred vsem pa tudi izbrati ugoden čas, da bi jo vsi ti elementi bili zares podpirati mogli, to pa nikakor ni bil pravi čas sedaj, ko je izjemno stanje na Češkem.

To bi bil moral Taaffe vedeti, da mu je v tako važnih trenutkih potreba zastopnikov češkega naroda. Srečno je Taaffejeva vlada pokopana, ali jako dvomimo, da bi bili vsi pogrebci zadovoljni, ko se pokažejo nasledki v vsej jasnosti in ko se pokaže, komu tlako delajo.

Poročilo poslanca Vilj. Pfeiferja na shodu volilcev v Gradacu.

(Konec.)

Če se posreči povoljna rešitev teh dveh vprašanj, odvalilo bi se občinam veliko breme in dobila bi se sredstva za marsikaj drugega koristnega. Prihranilo bi se tudi mnogo stroškov z vpeljavo poldnevnega poduka na deželi, kakor sem to obširneje razvil v letošnjem deželnem zboru — poslanec tukaj obširno poudarja troške, primerja učne vspehe itd. — Za rešitev teh in drugih važnih vprašanj si goreče prizadeva že več let konservativna stranka, h kateri se štejem tudi jaz, odkar sem — po nesrečnem bratskem prepiru 1873. leta — nekoliko let pozneje vstopil v Hohenwartov klub in do danes ostal v njem.

Takrat okoli leta 1876 — 1877 nas je zjedinił nasprotniški pritisek in mnogo let smo složno delovali in vodili svoje poslance po istem programu.

Ko pa je le nekoliko odnehal nasprotniški pritisek, se je začel zopet nesrečni prepir, ki je tem nevarnejši, ko Slovanom nasproti piha ojstreja vladina sapa.

V državnem zborn nahajajo se kranjski narodni poslanci Hohenwartovem (konserativem) klubu, med tem ko so se v deželnem zboru nekako ločiti pričeli v dva tabora; že to dokazuje, da ta ločitev ni potrebna in da bi se je lahko izognili tudi doma, če bi le resne volje bilo dovolj. Jaz sem in bodem vedno delal za slogo in spravo; da sami sebe ne slabimo dalje ter tako odkrivamo svojo slabost na veselje premnogih naših nasprotnikov in na svojo škodo.

Malo nas je, vezani smo jedni na druge, da le v slogi moramo kaj doseči. Brez sloge smo onemogli in sami sebe prodajamo nasprotnikom, proti katerim so se sveto borili dolgo vrsto let najbolje naši možje duhovnega in posvetnega stanu ter v taki slogi budili in vodili mili naš slovenski narod v trdi nadi na milejšo njegovo bodočnost. Nehvaležni bi bili, če bi pozabili njihove nauke in zavrgli njihove napore ter učinili sad mnogoletnega njihovega truda.

„Vse za vero, dom, cesarja“ bilo je geslo, sveto vsakemu narodnjaku od zavednega priprostega kmeta do najvišjega sinu našega naroda.

V složni požrtvovalnosti za sveto svojo stvar pri-
borili smo nekoliko vspehov v kulturnem, narodnem in
političnem življenju.

Naša bratska nesloga pa vse te pridobitve stavlja
v nevarnost in nam grozi, da onemogli podpademo so-
vražnim protinarodnim vplivom in da se nam zatemni
nebo, ko se je komaj nekaj jasni začelo.

V slogi najdemo tudi medsebojno potrpežljivost, ki
je gotovo potrebna, da se duhovi blažé iz miré. Seveda
potrebujemo tukaj neke samozataje. Ali katero dobro,
katero veliko delo pa take samozataje ne potrebuje?

V vsej zgodovini človeškega življenja ne najdemo
velikega dela brez samozataje. Vidimo pa jasno, da pro-
padajo posamezniki, narodi in njihove kulture, če samo-
zataje in požrtvovalnosti ni več med njimi, če divjajo le
strasti in gospoduje prepír. Ponavljam torej v slogi in
bratovski ljubezni je naša moč naša rešitev.

Govornik omenja različne odseke v deželnem zboru,
davčni, obrtni, vinorejski, kazenski itd., v katerih si dele
slovenski poslanci svoje delo itd.

Zahvaljuje se volilcem za mnogobrojno udeležbo
vkljub slabemu vremenu, opozarja konečno, naj volilci
svoje želje, zahteve itd. prijavijo, opozarja na važnost
peticij ter povpraša po željah in potrebščinah volilcev.

Politični pregled.

Kriza. — Knez Windischgrätz, podpredsednik gosposki
zbornici, je prevzel sestavo nove vlade. Sestava se pa ne vrši
tako lahko, kakor je misliti. Mej strankami so velika nasprotja
zastran posamičnih ministrov. Druzega še danes ni gotovega,
kakor da Plener vstopi v ministerstvo in bode najprej finančni
minister. Minister notranjih stvari bode baje tudi levičar.
Učni minister bode najbrž kak Poljak. Konservativci bi radi,
da bi bil kak konservativec učni minister, ali proti temu so
pa levičarji odločno. V novem ministerstvu bodeta dva ali pa
celo trije Poljaki. Kateri, še ni gotovo. Imenujejo se Javorski,
Madejski, Bilinski in Badeni, ali vsak ima več nasprotnikov
v poljskem klubu samem. Pričakuje se pa, da bode danes ali
pa jutri že novo ministerstvo sestavljeno.

Grof Taaffe pojde v Italijo, ko bode njegova ostavka
vsprejeta in se povrne še le pomladi. Nadeja se, da se mu
zboljša zdravje pod gorkejšim laškim podnebjem. Politiki se
mislí popolnoma odtegniti.

Dr. Rieger je bil te dni na Dunaju in pje proti neka-
terim merodajnim osebam se izrekel proti koalicijskemu mi-
nisterstvu, katerega ne bodo mogli podpirati Staročehi. On je
odločno proti temu, da bi se varovala sedanja politična in na-
rodna posest. Vidi se tudi, da vodja Staročehov razvzemlje
popolnoma drugačne stališče nego grof Hohenwart. Dr. Rieger
obsoja, da se je pokopala s koalicijo volilna reforma, vprašati
bi se bili morali poprej deželni zbori. Jdnakega mnenja kakor
Rieger so pa tudi moravski Staročehi, ki so odločno proti ko-
alicijski vladi. Vidno je torej, da so konservativci s tem, da
so podali roke liberalcem, jako otežkočili, če ne omogočili
obnovljenje nekdanje desnice. Če bodo liberalci še kdaj odlo-
čevali v Avstriji, bode to v nemajhni meri zasluga naše konser-
vativne stranke. Mi se le moremo vprašati, kako da naši slo-
venski poslanci še morejo ostati pri stranki, katere vodja se
je izrazil za varovanje sedanje politične in narodne posesti,
to je z drugimi besedami, za ohranjenje vseh nemških šol na
slov. Koroškem in Štajerskem torej postavil se popolnoma na
stališče nemških liberalcev.

Ogerska. — Vlada je dobila dovoljenje od krone, da
predloži zbornici predlogo o vvedenji civilnega zakona. Predno
je cesar bil odšel iz Budimpešte, se je ministerski svet po-
svetoval o tej stvari. Cesar, ki je predsedoval dotični seji, in
takoj dal dovoljenja, temveč je obljubil dovoljenje pismeno.
Ogerska vlada pa pismenega odgovora ni čakala. Ministerski
predsednik in minister Tisza sta prišla na Dunaj. Misli se da
sta že pretila z ostavko vlade. Zbornica poslancev bode gotovo
vsprejela vladno predlogo. Le v gosposki zbornici utegne za-
deti na upor, a še tukaj najbrže zmaga vlada.

Italija že tako financijelno do malega čisto pokopana
boji se hujših denarnih zadreg. Začela je vsled tega misliti
na to, kako bi znižala vsakoletne potrebščine. Dogovarjati se
je baje jela s svojima zaveznicama Nemčijo in Avstrijo; če bi
smela svojo vojno silo reducirati; s tem bi si namreč vsako
leto lepo svoto prihranila. Kako bo to šlo, je težko povedati.
Nemčija in Avstrija skrbita za pomnožitev vojske, Italija pa
naj bi isto še znižala.

Splošno razoroženje. — Več ruskih listov razmo-
trava v zadnjem času vprašanje splošnega razoroženja in isto
priporočajo poudarjajoč, da bi pogoji političnega ravnotežja
ostali ž njim nedotaknjeni. Vojske posameznih vevlastij naj
bi se le za tretjino zmanjšale in koliko zdravih rok bi prijelo
zopet za delo, kako bi se davkoplačevalci oddahnili. Obsto-
j trozveze je nekako smešen pri sedanjih razmerah. Kot agre-
sivna zveza nima z ozirom na držanje Rusije, Francije in
Anglije pravega pomena, kot varstvena zveza pa je popolnoma
nepotrebna, ker omenjene države hočejo le mir. Bil bi torej
poslednji čas, da zastarela ustvaritev Bismarkova preneha biti in
se prične misliti na zasnovu zdravejših razmer mej evropej-
skimi državami. Slovo in čast bi žela ona vevlast, ki bi
prva sprožila misel razoroženja in bi dala v tem oziru vzgled
drugim.

Toulonske slavnosti še vedno ne dajo mirovati po-
sebnostem nemškimi listom, ki na vsak način hočejo vedeti, da so
Rusi in Francozi izzivali trojno zvezo s svojimi prijateljskimi
pojavi. Temu nasproti ruski listi odločno poudarjajo mirovni
značaj vseh slavnosti omenjajoč brzojavko carjevo na Carnota,
ki izraža dejstvo, da rusko-francosko prijateljstvo nima druge
svrhe, kakor utrditev evropskega miru. Sicer je pa strah Nem-
čije za evropski mir prav nerazumljiv, kajti ravno Nemčija
provzročila je največ, da so bile ovacije prirejene ruskim go-
stom na Francoskem toli sijajne in sicer s tem, da je prire-
dila vojaške vaje v Alzaciji in Lotaringiji, ki so žalile narodna
čutila Francozov. Kakor je bil svojedobni poset Francozov v
Kronstadtu posledica obnovljenja trojne zveze, toraj izzvan,
ravno rako je bil izzvan zadnji poset Rusov v Toulonu. Ev-
ropski mir bil je toraj le v nevarnosti pred toulonskimi slav-
nostimi, sedaj pa ni več, kajti rusko-francoska zveza ga je
utrdila napram trojni zvezi. Tako ruski listi.

Španija in Maroko. — Stanje španjskih čet v Melili
je prav slabo. Maročani prodirajo zmagonosno naprej. V Špa-
niji sami so vsled teh dogodkov močno vznemirjeni. Vojno
ministerstvo moralo bo najbrže odstopiti, kajti nezadovoljnost
proti temu zaradi slabih vspehov raste od dne do dne. Čuje se,
da je Anglija, o kateri se je govorilo, da bo podpirala
Maročane, stopila na stran Španije.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

(Dalje.)

Kolumbijska razstava bode začetek velikemu kolum-
bijskemu muzeju v Čikagu. Muzeji se večkrat premene v
razstave in iz razstav pa narobe večkrat nastanejo mu-
*